

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 197 6 juni 2023

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk (zuid), Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

Dit jaar staat in het teken van biodiversiteit. Wij hanteren hierbij o.a. het Soort van het Seizoen Soort van het seizoen, april – juni: paardenbloemen en hun bezoekers
Kijk uit naar deze planten en de insecten.
Stuur ook foto's van uitgebloeide paardenbloemen.
Fotografeer deze en stuur ze op via natuurlijkdelfland@knnv.nl
Lees de informatiebrief [klik hier](#)

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

Vanaf week 14 zijn de reuzenberenklauwbrigades op pad:

De diverse RBB's rukken weer uit, geef je op via natuurlijkdelfland@knnv.nl

Delft:	Abtswoudse Bos West,	maandagavond
Delft:	Abtswoudse Bos Midden,	zaterdagmiddag
Delft:	Abtswoudse Bos Oost,	overdag door de week, wisselend
Delft:	TU wijk,	overdag door de week
Rijswijk:	Wilhelminapark,	dinsdagavond
Pijnacker:	Bieslandse Bos,	woensdagavond
Pijnacker:	Tolhek,	woensdagavond

Wintersterfte met gemiddeld 25,6% onder honingbijen het hoogst sinds 2010 en Zuid-Holland met 39,4% ver boven gemiddelde.

Natuurlijk Delfland heeft WUR (Wageningen University & Research) gevraagd naar relatie met wintersterfte onder wilde bijen.
Meer weten, [klik hier](#)

6 juni, 10.00 –12.00, natuurcafé Insecten, Melarium

o.l.v. Anna Kreffer praten, zoeken en kijken we naar insecten.

8 juni, 10:30 tot circa 11:30 uur een wandeling Maak kennis met de Heemtuin Molenvlietpark.

Verzamelen bij de ingang van de heemtuin in de omgeving van de Westvlietweg in Den Haag.

Vraag een routebeschrijving via medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com.

De coördinaten van de verzamelplek zijn: 52.054755, 4.353281

De deelnemers worden rondgeleid door leden van het Team Heemtuin Molenvlietpark, dit team onderhoudt een aantal delen van het park, doet onderzoek naar de natuur en deelt hun passie voor de heemtuin.

Tijdens excursies van het team kunnen bezoekers praktijkvoorbeelden zien en ervaren om de natuur te helpen. En dat de leden van het team veel plezier aan de activiteiten in de heemtuin beleven.

9 juni, 10:30 –12:30 uur, Groene kar op de Zandmotor

Op 9 juni staat Natuurlijk Delfland van 10:30 tot 12:30 uur met de groene kar op de Zandmotor ter hoogte van de ingang Schelpenpad in Monster. Met de kar wordt aandacht gevraagd voor het project Groene Strand.

De volgende vragen zullen bijvoorbeeld beantwoord worden: Wat is de betekenis van het Groene Strand? Welke natuur komt er voor? Hoe kan een ieder bijdragen aan het project Groene Strand? Ook kunnen de nodige materialen meegenomen worden over het project Groene Strand. Het Schelpenpad is zeer goed met het OV te bereiken via de bushalte Schelpenpad, Monster, bus 31 stopt daar, kijk op <https://9292.nl>

Het project Het Groene Strand richt zich op het versterken van de natuur en de natuurbeleving op de Nederlandse stranden. Waar is de natuur zo wijds en nadrukkelijk aanwezig en staat zij tegelijkertijd zo sterk onder druk?

Op diverse plekken langs de kust is een soortelijk project gestart. Bij de Zandmotor is Natuurlijk Delfland gevraagd om het project te leiden. Het initiatief komt van de Provinciale Landschappen, Stichting Duinbehoud, IVN, Vogelbescherming Nederland, Stichting Anemoon en de Nationale Postcodeloterij.

10 juni, 10:00 – 16:00 uur, workshop Mieren

Ochtend MEC Zuiderpark, Anna Polakweg 7, 2533 SW Den Haag

Middag excursie Hyacintenbos, Solleveld

Kosten: € 5

Programma

10:00 – 13:00 determinatiecursus met bosmieren, zelf werken ook mogelijk

13:00 – 13:30 lunch, koffie en thee is aanwezig, zelf lunch meenemen

14:00 – 16:00 excursie

Inbegrepen: eenvoudige determinatietabel, oefen-mieren, 20 epjes (Eppendorf reactievaatjes)

Zelf meenemen: loep 10x en/of 20x

Meer informatie en aanmelden:

Anna Kreffer, voorzitter@den-haag.knnv.nl 06 – 26 41 71 37.

10 juni, 12.00 –14.00 uur, het Melarium is open

De leden van de Imkervereniging Delft vertellen meer over bijen, de verzorging van bijen en de activiteiten van de imkervereniging.

13 juni, 10.00 –12.00 Inventarisatie waterleven Hammenpoort

Het doel van het team Water is onderzoek, educatie en bescherming van zoogdieren. Je hoeft niet direct grote kennis van dit onderwerp te hebben. Wél verwachten we een actieve deelname.

Belangstellenden die kennis willen maken met het team worden uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist. Opgeven is verplicht en vraag de locatie aan via educatie@delfland.knnv.nl

Tuintip

Let op de zaailingen van bomen en struiken als esdoorn, sleedoorn, es. Als je deze zaailingen niet groot wil laten worden? Steek ze er uit.

Sterrenhemel

woensdag 7 juni

01.06: De Maan staat in het perigeum; het punt van zijn baan om de Aarde dat het dichtst bij de Aarde ligt. De afstand tussen de Aarde en de Maan bedraagt 364.861 km. Door de geringere afstand lijkt de Maan nu groter aan de hemel te staan dan gemiddeld: 32'45,1". De Maan is krimpend.

donderdag 8 juni

04.03: Alle manen west van Jupiter Van 4:03 tot 4:32 uur nemen we alle grote Jupitermanen ten westen van de planeetschijf waar. In toenemende afstand van de planeet staan Europa, Io, Callisto en Ganymedes. Jupiter staat op een hoogte van 5° boven de horizon, in het oostnoordoosten. Een waarneemplaats met een vrije blik op de horizon is hierdoor noodzakelijk. De Zon staat 7° onder de horizon en het schemert. Om de Galileïsche manen van Jupiter te bekijken is een stabiele verrekijker voldoende.

zaterdag 10 juni

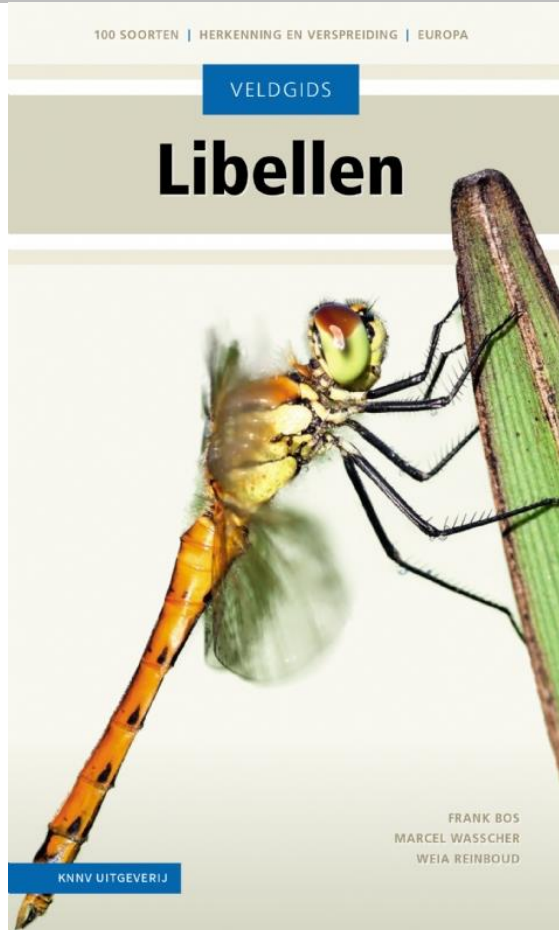
03.30: De Maan staat 3,6° ten zuiden van Saturnus (+1,1m), in het sterrenbeeld Waterman. De twee objecten staan dan zo'n 11° boven de zuidoostelijke horizon, op een afstand van 4,1° van elkaar. De Maan is voor 59% verlicht.

21.31: De Maan is in de fase van Laatste Kwartier. De linker helft van de Maan is nu verlicht en de Maan is met name 's ochtends vroeg zichtbaar. Rond, en vooral na Laatste Kwartier is een goed moment om het maanoppervlak waar te nemen; Op de grens tussen het verlichte en het donkere deel van de Maan gaat de Zon net onder. De lange schaduwen van de bergen en kraterranden brengen een extra diepte-effect met zich mee en de Maan is daarmee, bekeken door een verrekijker of telescoop, duidelijk meer dan een gladde schijf.

zondag 11 juni

03.53: Alle manen oost van Jupiter. Tussen 3:53 en 4:30 uur staan alle Galileïsche manen ten oosten van Jupiter. Van binnen naar buiten: Io, Europa, Ganymedes en Callisto. Jupiter staat op een hoogte van 6° boven de horizon, in het oostnoordoosten, dus kies een waarneemplaats met een vrije blik op de horizon.

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Veldgids Libellen

100 soorten | herkenning en verspreiding | Europa

Auteur(s): Frank Bos, Marcel Wasscher, Weia Reinboud

€ 34,95

De Veldgids libellen is voor iedereen die snel en betrouwbaar alle libellen van Europa wil herkennen en determineren. Deze gids combineert heldere soortbeschrijvingen met achtergrondinformatie en goede, duidelijke foto's van het mannetje én vrouwtje. De beste fotogids op dit gebied.

100 Noord- en Midden- Europese soorten juffers en echte libellen herkennen
achtergrondinformatie over leefwijze, habitat, herkenning, bedreiging en bescherming
kleurenfoto's van het mannetje en vrouwtje voor detailkenmerken zijn er zwart-wit tekeningen
extra aandacht voor variatie in tekening en kleur bij 'moeilijke' soorten
waarnemingstips, verspreidingskaarten van Europa en stippenkaarten voor de soorten van de Benelux.

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren **niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.**

09/05, **chinese vijvermossel**, Ria van Paassen

Op 9 mei hebben we in de slootbagger van een eerder gebaggerde sloot grote schelpen gevonden die veel groter zijn dan de inheemse

zwanemossel

Het is de **Chinese vijvermossel**, die beschouwd kan worden als een toekomstige (invasieve) exoot Deze soort is slechts een paar keer in Nederland waargenomen en is gemeld bij waarnemingen.

Via waarnemingen (zoeken naar chinese vijvermossel) is meer informatie te vinden Frank van de Knaap heeft ze voor me opgemeten en goed gedocumenteerd

25/05, echtpaar van de **grote bonte specht**
druk met voederen jongeren, boomgaard Het
Slot, Delft, Piet van Spronsen

29/05, **bleekgele weeschildkever** eet
weeschildkever, Den Hoorn, Willemein

29/05, **merel** + worm samen uit wandelen in de
tuin, Peter Oeij

29/05, **pimpelmees** in de tuin, Peter Oeij

30/05, **veenmol(len)** op kindertuin De Boterbloem, Bruun van der Steuijt

30/05, **meerkoet** met gezinsuitbreiding heeft veel bekijks, Binnenwatersloot, Delft, Bruun van der Steuijt

31/05, **zwaluwen** nestelen in paardenstal, Haagweg, Monster, Wilco Vos

31/05, linde, Delft, Lia Claus

De straat onder de bomen en ook de bomen zelf plakken en glimmen. Wat is hier aan de hand?

RE: Dit is een linde, daar komen veel luizen op af en die scheiden een zoetstof uit die plakt

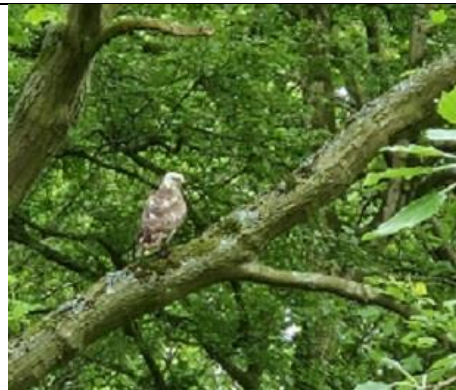
31/05, **zweefwesp** bij nest, Delfgauw, Bart Hendriks

02/06, **gele lis**, Tanthofkade, Delft, Lia Claus

02/06, **spinselmot?** in de wilgen, Tanthofkade, Delft, echt alles zit onder de rupsen, Lia Claus

02/06, **buizerd**, Elsenburgerbos, Rijswijk, Saskia Zwartjes

03/06, gebaggerde sloot, Tanthofpark, Delft, Freek Boon

03/06, volle maan, Delft, Aukje Gjaltema

04/06, ooievaar, Bruun van der Steuijt

04/06, spoorbloem, Delfgauw, Bart Hendriks

04/06, bijenhotel in blik gemaakt met tuinafval, Aukje Gjaltema

04/06, in het Abtswoudse Park: een kreeften-oppeuzel-plek. Wel 4 koppen geteld! Aukje Gjaltema

04/06, rupsenkapsel, Tanthofkade, Delft, Freek Boon

04/06, berkensmalsnuit en vervellingshuidje van een dwergcicade, Den Hoorn, Willemein

04/06, **Japane duizendknoop**, Trekvliet, Cor Nonhof

Binnenkort is er geen doorkomen meer aan bij deze overwoekering van het fietspad langs de Trekvliet door de Japane duizendknoop.

04/06, **lepelaar**, Delftse Hout, Delft, Lia Claus

04/06, **gouden regen**, Delftse Hout, Delft, Lia Claus

04/06, **oosterse papaver**, Heemtuin, Lia Claus

Jos zijn pad week 20-22, Jos van Koppen

Ik ben de afgelopen weken een paar keer op pad geweest. Ook via het team-vissen. Op mijn normale pad: het Van Weerden Poelmanpad bloeit weer veel en ook in Vroege Vogels van vanochtend hoorde ik dat de afgelopen weken enorm veel kruiden sterk gegroeid waren. Ook de grassen zijn hoogbloeiers geworden en dat is voor de maaiers een dilemma in 'Maai Mei Niet'. De sinds vanochtend tot nationale bloem, het **madeliefje**, uitverkoren plantje bloeit

uiteraard ook hier langs het gehele pad en ook min of meer het hele jaar door.

In blok 37-15-15 trof ik de **avondkoekoeksbloem**, de **slipbladige ooievaarsbek** -herkenbaar aan de 'niet-alledaagse bladeren', bloeiende **kropaar** en **morgenster**.

Avondkoekoeksbloem

slipbladige ooievaarsbek

kropaar

morgenster

beemdooievaarsbek

kleine modderkruiper

In blok 30-55-55 – dat is voorbij de picknickplaats bij het fietspad- bloeide de **beemdooievaarsbek**. Verder heb ik na deelname aan het vissenonderzoek in de Huygenhofsloot, met vangst van **kleine modderkruiper**, **tiendoornige stekelbaars**, **aziatische korfmossel**, **zwanenmossel**, **gewone driehoeksmossel**

op de terugweg ook een paar foto's genomen van planten in de laatste strook berm naast de Schieweg voor het Kruithuisviaduct: **echte koekoeksbloem**, **glad walstro** en een mij onbekende

echte koekoeksbloem

glad walstro

onbekende vlinderbloemige

soort die eerst als 'bitterling' werd herkend via waarneming.nl, maar later door een 'supervisor' gecorrigeerd werd tot: vlinderbloemige; zonder nadere soort- of geslachtsnaam. Bloeide niet. Dat was het voor deze keer.

TERUGBLIK: Activiteiten

Melding over baggeren in de Nootdorpse Plassen, Mariëlle van Loon

Op dit moment wordt er gebaggerd aan de Nootdorpse Plassen [zie kaartje in de bijlage].

Gezien het broedseizoen zéér ongunstig om deze werkzaamheden op dit moment uit te voeren.

De karekiet is ter plekke in het riet aan het broeden en er zitten ook andere watervogels met jongen. Voor amfibieën is de timing ook zeer ongunstig. Er zitten in en rondom de Nootdorpse Plassen veel padden, bruine kikkers en salamanders. In het water zitten juist nu veel salamanders en padden-/ kikkervisjes.

21 mei, mooi gebruik van wilgentakken bij school De Egelantier, Piet van Spronsen

De basisschool de Egelantier haalt regelmatig een lading wilgentakken op om de omgeving van de school een natuurlijker aanblik te geven en natuurlijk ook om de natuurbiodiversiteit meer een kans te geven.

29 mei, RBB Abtswoudse Bos West, Renske Ligtmans

Er is maandagavond met vier brigadisten gewerkt op het talud van de Kruithuisweg ter hoogte van de Schoenmakerstraat, en langs de berm van de Schoenmakerstraat.

Op de foto is David hard aan het werk. David werkt graag met blote armen, dat is alleen toegestaan aan de pro's onder ons. Als je goed kijkt kan je ook Ad boven aan het talud zien staan. Zo'n talud is behoorlijk steil om op te werken en vereist de nodige balanceerkunst. Gelukkig was er ook een mooi vlak gedeelte langs de Schoenmakerstraat met flinke grote RBKs. Ze groeien hier zo dicht langs de kant van het water, dat je wel moet oppassen dat je spa niet in de sloot verdwijnt. De eerste bloeistengels schieten al de lucht in, en het zal niet lang meer duren voordat de RBKs in volle bloei staan. Het is op dit

moment een race tegen de klok. Komende maandag gaan we hier verder.

30 mei, 19:00 – 20:30 uur, team Vissen

Met een groepje van vier personen gescheppt bij het gemaal in Noord-Kethel in de Huygenhofsloot. Er waren maar twee schepnetten aanwezig, dus de vangst was beperkt. Ook bleek dat er net alle waterplanten bij het gemaal verwijderd waren, zodat veel jonge visjes niet te vangen waren. De vangst bleef beperkt tot drie soorten, vooral in de zijarmen van deze sloot. Kleine modderkruipers, tiendoornige stekelbaarzen en een mooie bittervoorn.

31 mei, RBB Pijnacker Biesland ook in Vrijenban actief, Ton Langeveld

Op woensdagavond 31 mei zijn een viertal brigadisten van RBB Pijnacker Biesland de Delftse wijk Vrijenban ingetrokken om de reuzenberenklauwen te bestrijden. Op een zestal locaties langs kanalen en andere watergangen zijn vele reuzenberenklauwen uitgestoken, waarvan een aantal reeds knopvorming vertoonden. Regelmatig werden wij daarbij door passanten bemoedigend toegesproken.

De brigadist, die ook overdag actief is, heeft de reuzenberenklauwen op het terrein van de kinderboerderij en de ernaast gelegen bermen en bosranden uitgestoken. Fietsend door ons werkgebied zien we nu de knoppen en bloemen van de reuzenberenklauwen tevoorschijn komen op nieuwe en oude locaties. We kunnen voorlopig nog vooruit.

Hotspot in Vrijenban

1 juni, 19.30 –21.30 Inventarisatie waterleven, Abtswoudse Bos

Het was een heerlijk avond, het was wel fris maar de resultaten waren zeer goed, de meeste waterdieren ooit op één plek gevangen. Zeer tevreden gingen we naar huis.

2 juni, Kinderboerderij, Nicoline Veenendaal

Annemarie en ik zijn het entreevak en het lange smalle vak langs de blauwe container gaan wieden. Distels van meer dan een meter hoog!
Helaas zijn er in het entreevak een paar planten niet opgekomen; daar hebben we wat bloemenzaad gestrooid. Hopelijk kunnen we de lege plekken t.z.t. vullen met uitgedijde planten uit de borders van de Bijentuin.
Na twee volle kruiwagens weggebracht te hebben was het voor nu klaar; volgende keer verder werken.
's Avonds was de barbecue voor de vrijwilligers van de Kinderboerderij: lekker eten en heel gezellig!

5 juni, 10.00 –12.30, Paddenstoelen, Broekpolder, Vlaardingen Verslag volgt nog

2 juni, TUD Campus heeft twee Berenklauwbrigades, Huub van 't Hart

Teamleider Groenbeheer TUD Real Estate René Hoonhout meldt: "We doen een paar keer per jaar een rondje Berenklauw (voor de kavels op Zuid), naast wat jullie doen hopelijk genoeg om verdere verspreiding tegen te gaan." (foto René Hoonhout).

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.
Tip: gebruik via een routeplanner alleen Thijsseweg 11 en niet Melariumpad 11, je komt dan op de snelweg uit.
Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.
[Klik hier voor meer informatie](#)

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:
nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe
Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen
Anna Kreffer, Soort van het Seizoen
Huub van 't Hart, coördinator Natuurbescherming en Natuurontwikkeling
Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen
En vele personen die in de bijdragen staan.
Het redactieadres is natuurlijkdelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Eén oude boom is evenveel waard voor het milieu als 400 jonge bomen bijelkaar

Meer weten? [Klik hier](#)

Onderzoek essentak sterfte

[Klik hier](#)

3D-geprinte bioreceptieve vogelnesten van Urban Reef bieden worden getest op de Green Village TU Delft

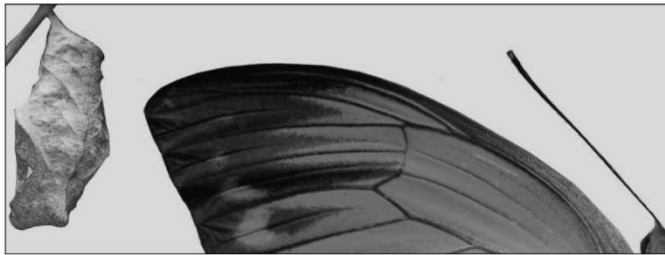
[Klik hier](#)

Wageningen University & Research, Toekomstvisie 2120.

Nadruk niet op wat we niet willen, maar op wat we wel willen.

[Klik hier](#)

Bij ons kun je
je ontpoppen.

Tot iemand die van de natuur geniet, Of haar bestudeert en beschermt. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.